

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra sociologie a andragogiky

VOLNÝ ČAS UČITELŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

FREE TIME OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Bakalářská diplomová práce

Lucie Šotolová

Vedoucí bakalářské diplomové práce: PhDr. Helena Kubátová, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Zábřehu dne 15. března 2011

.....

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Heleně Kubátové, Ph.D. za její odborné rady a nasazení, se kterým mi pomohla vytvořit tuto práci.

Obsah

Úvod	5
1 Volný čas v kontextu životního stylu	7
1.1 Životní styl a volný čas	7
1.2 Členění životních stylů	8
1.3 Faktory životního stylu	8
1.4 Členění sociálního času	10
1.5 Vymezení volného času	12
1.6 Vztah práce a volného času, funkce volného času	13
1.7 Měření volného času	15
2 Výzkum volného času učitelů základních škol v okrese Olomouc	18
2.1 Cíle a hypotézy	18
2.2 Volba techniky sběru dat a její konstrukce	22
2.2.1 Předvýzkum	25
2.2.2 Předvýzkum II.	34
2.3 Výběrový soubor	40
2.3.1 Velikost výběrového souboru	40
2.3.2 Výběr škol	41
2.4 Sběr a vyhodnocení dat	42
Závěr	56
Anotace	57
Seznam použitých zdrojů	59
Seznam příloh	60

Úvod

Hlavním cílem této práce je zjistit pojetí volného času v kontextu způsobu života a volnočasové aktivity u učitelů základních škol okresu Olomouc. Jedná se tedy o kvantitativní výzkum. V teoretických východiscích se dozvíte mnoho podrobnějších informací o tomto problému. V kapitole první se můžete dočíst, proč je volný čas „jednou z nejvýznamnějších oblastí zkoumání životního stylu“ (Duffková 2008, s. 141) a co je to životní styl. Práce obeznamuje také s členěním životních stylů podle Romeiss-Stracke a s faktory, které mohou ovlivnit konkrétní podobou životního stylu. V práci je dále zahrnuto členění sociálního času podle třech různých autorů. Kromě toho uvádím i různé definice volného času, dva odlišné pohledy na to, jaký může existovat vztah mezi prací a volným časem a také funkce volného času. První kapitola je završena podkapitolou, která pojednává o třech základních způsobech, jakými se měří volný čas a je zde předvedena také konkrétní ukázka jedné z těchto technik.

V druhé kapitole již definuji cíle a hypotézy výzkumu. Na tomto místě bych ráda uvedla znění těchto cílů, protože si myslím, že je to velmi důležitá část výzkumu, která prostupuje celým zbytkem práce.

1. Zjistit, zda učitelé základních škol považují množství svého volného času za dostačující nebo nedostačující.
2. Zjistit, jaké činnosti učitelům ZŠ nejvíce zkracují volný čas.
3. Zjistit, zda učitelé základních škol pojmají svůj volný čas jako:
 - opak práce a jedinou možnost seberealizace
 - čas pro regeneraci pracovní síly
 - čas pro rozptýlení a zábavu
 - čas pro relaxaci
 - čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti
4. Zjistit, jaké volnočasové aktivity učitelé základních škol vykonávají nejčastěji.
5. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na věku.

6. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na pohlaví.

Dále pokračuji zvolením dotazníku jako techniky sběru dat a jeho konstrukcí. V následujících částech práce pojednávám o průběhu předvýzkumů. Bylo nutné provést dva a to z toho důvodu, že v prvním předvýzkumu se objevilo příliš mnoho připomínek k dotazníku. Poté uvádím, jakým způsobem jsem zvolila velikost výběrového souboru a jak byly vybrány školy do výběrového souboru. Závěrečná podkapitola je o tom, jak proběhl sběr dat a naleznete v ní výsledky výzkumného šetření. Pokud Vás tedy zajímá, k čemu jsem dospěla a zda byly hypotézy správné, přečtěte si tuto práci až do konce.

1 Volný čas v kontextu životního stylu

1.1 Životní styl a volný čas

„Jednou z nejvýznamnějších oblastí zkoumání životního stylu je tradičně volný čas“ (Duffková 2008, s. 141). Podstata tohoto tvrzení je zřejmá. Jakým životním stylem člověk žije, lze nejlépe poznat z náplně jeho volného času. Jedná se totiž o oblast, kde není svázán žádnými povinnostmi a výběr vykonávaných činností záleží pouze na něm. Ve volném čase se člověk projevuje se všemi svými preferencemi a hodnotami.

Životní způsob nebo životní styl? Podle Duffkové mohou být tyto termíny pojímány jako synonyma nebo se mohou rozlišovat. V životním způsobu se pak sleduje především sociálně-ekonomický rozměr (základní existenční otázky, životní úroveň, práce, spotřeba), kdežto životní styl se chápe v kulturologické dimenzi (především volný čas a jeho souvislosti, hodnoty, tradice, mezilidské vztahy) (Duffková 2008, s. 67-69). Protože se v této práci chci zabývat především volným časem, budu dále mluvit spíše o životním stylu než o životním způsobu.

Dalším klíčovým bodem je vymezení životní styl. Nejčastější vymezení říká, že životní styl je způsob, jakým lidé žijí (Duffková 2008, s. 53). Duffková si myslí, že životní styl lze charakterizovat jako „strukturovaný souhrn relativně ustálených každodenních praktik, způsobů realizace činností a způsobů chování v různých sférách lidské existence“ (Duffková 2003, s. 168). Dle Duffkové je možné zformulovat i podrobnější vymezení životního stylu: „životní styl je systémem důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti“ (Duffková 2008, s. 55).

To tedy znamená, že životní styl je souhrn činností a zvyků, které vykonáváme pravidelně a které jsou typické pro naši osobu. V následující podkapitole uvedu konkrétní životní styly, se kterými je možné se setkat. Na tomto členění se pak názorně ukazuje, jak spolu souvisí volný čas a životní styl.

1.2 Členění životních stylů

Životních stylů existuje několik druhů. Uvedu zde členění životních stylů podle Romeiss-Stracke, které uvádí Vážanský. Ten tvrdí, že „se dnes diferencují tři vedle sebe existující životní styly se zřetelem k práci a volnému času“ (Vážanský 1992, s. 20).

"Pracovně orientovaný životní postoj". U této skupiny představuje profesionální činnost stále stejně centrální životní smysl. Žije se aby, se pracovalo. Volný čas, chápaný jako čistě zbytková kategorie, slouží především fyzickému zotavení. Přičemž tato skupina by měla postupně ztrácet na významu (Vážanský 1992, s. 20). Souhlasím s Vážanským v tom, že tento druh postoje už dnes asi není příliš častým. Volný čas už jistě neslouží pouze regeneraci organismu. I přesto si ale myslím, že práce zůstává faktorem, který do značné míry určuje život pracujících lidí.

"Hédonistický životní styl". Tato skupina se vyznačuje tendencí přesunu životních zájmů do sféry volného času, rodiny a soukromého života. Pracuje se, aby se žilo a užíval se vlastní volný čas. Tohoto druhu životního stylu přibývá už několik let (Vážanský 1992, s. 20). Vypadá to tedy, jakoby lidé neměli v práci možnost seberealizace, jakoby se hledali teprve ve volném čase.

"Celistvý životní způsob". Tato třetí skupina usiluje o "novou jednotu všedního dne", snaží se zmenšit oddělení životních oblastí práce a volného času. Tento proud rychle získává na významu (Vážanský 1992, s. 20, 21). Jde tedy o to, aby se člověk se svými znalostmi, dovednostmi a preferencemi mohl projevit nejen ve volném čase, ale také během pracovní doby.

1.3 Faktory životního stylu

Na konkrétní typ životního stylu může mít vliv několik různých faktorů. Např. Duffková soudí, že v životním stylu pak mohou vznikat rozdíly podle:

- pohlaví (životní styl muže – životní styl ženy)
- typu bydliště (městský životní styl – životní styl na venkově)

- věku a fáze životního cyklu (životní styl dítěte – dospělého – starého člověka)
- vzdělání (životní styl člověka se vzděláním základním – středoškolským – vysokoškolským) (Duffková 2008, s. 115).

Existuje však i podrobnější rozlišování – např. podle:

- sociální struktury (resp. podle místa jedince v sociální stratifikaci)
- zdravotního stavu (např. specifika životního stylu těžce tělesně postiženého člověka)
- rodinného stavu (např. životní styly podle klasického rozdělení svobodný/á – ženatý/vdaná – rozvedený/á – ovdovělý/á)
- profese a povolání (např. životní styl manažerů)
- zaměstnání (Duffková 2008, s. 116).

Duffková tedy tvrdí, že profese spoluurčuje životní styl jedince. Potom předpokládám, že s povoláním učitele na základní škole souvisí jistý životní styl a jistý druh volnočasových aktivit. Tím nechci tvrdit, že všichni učitelé žijí stejným způsobem a provozují stejné volnočasové aktivity, předpokládám pouze jistou podobnost. Musíme brát v úvahu, že životní styl je dále spoluurčován mnoha jinými faktory, jak jsem uvedla výše.

Špaček a Šafr se například zmiňují o tom, jak na životní styl působí věk a pohlaví. Tvrdí, že „obecně vzato jsou mladší lidé otevřeni změnám, novějším trendům atp., kdežto starší lidé naopak preferují spíše usedlejší způsob trávení volného času“ (Špaček 2010, s. 84). Co se týká pohlaví, soudí, že muži a ženy vyplňují svůj volný čas do značné míry odlišně. Podle nich existují typicky mužské a naopak i typicky ženské činnosti. Jako příklad uvádí, že muži budou spíše hrát fotbal, zatímco ženy najdeme spíše na hodinách aerobiku (Špaček, Šafr 2010, s. 84).

Z vlastní zkušenosti musím potvrdit, že ženy opravdu vykonávají některé volnočasové aktivity, které jsou typické přímo pro ně. Podle mě se ženy rády setkávají v různých kavárnách za účelem přátelského posezení a popovídání. Naopak muže můžeme vidět spíše jako diváky na fotbalových či hokejových stadionech.

1.4 Členění sociálního času

Nový tvrdí, že „je nutné časový fond diferencovat, což se vyjadřuje členěním sociálního času na čas pracovní (věnovaný společensky nutné práci za plat), čas vázaný (vynakládaný na aktivity, které jsou nezbytně nutné pro regeneraci člověka, pro zabezpečení životně důležitých potřeb rodiny a jednotlivce, jako je spánek, jídlo, ošacení, osobní hygiena, péče o děti a o domácnost apod. – tedy v jistém smyslu podstatná složka času rodinného) a čas volný (čas, který člověku zbývá na aktivity spojené s jeho rozvojem na základě svobodné volby)“ (Nový 1989, s. 59) Dělí tedy sociální čas do tří kategorií: na čas pracovní, vázaný a volný.

Duffková člení časové kategorie podobným způsobem na:

- čas pracovní
- čas mimopracovní
 - vázaný čas
 - volný čas (Duffková 2008, s. 142).

Tyto kategorie následně vysvětluje. Čas pracovní je podle ní obecně vymezený obsahově i časově (popisem práce je dáno, co a kdy se má udělat). Jedná se o čas strávený pracovní výtěžnou činností (Duffková 2008, str. 143). „Čas mimopracovní je jakousi mezikategorií bez vlastního specifického obsahu (svůj specifický obsah má striktně vzato až vázaný a volný čas jako dvě relativně samostatné části tvořící mimopracovní čas), mající svůj hlavní význam ve dvojici s časem pracovním – jako jeho opozitum, resp. jako jeho doplněk v rámci každého uzavřeného časového celku“ (Duffková 2008, s. 143). Čas vázaný a jeho činnosti bývají označovány různě – praktické životní nezbytnosti, nutné mimopracovní záležitosti, nutný čas, existenční čas. Tento čas lze rozčlenit do tří souborů činností: dojížděka do zaměstnání, péče o domácnost a děti, komplex osobní péče (Duffková 2008, s. 148). Vymezení volného času podle Duffkové se budu věnovat v následující podkapitole. Abych to shrnula, Duffková tedy oproti Novému zavádí jakousi mezikategorií mimopracovního času, který se teprve následně dělí na čas vázaný a volný. Jinak v podstatě podrobněji rozvádí stejné kategorie jako Nový.

Prokešová nabízí ještě trochu jiné řešení. Podle ní se činnosti ze sociologického hlediska dělí na:

- činnosti času pracovního
- činnosti času vázaného
- činnosti času polovolného (tedy činnosti na pomezí vázaného a volného času, které jsou podle P. Pácla potěšením, ale zároveň přinášejí určitý užitek, např. zahrádkářství jako záliba vs. péče o zahradu)
- činnosti času volného (Prokešová 2008, s. 12, 13).

Zde nám tedy oproti předchozím členěním přibyla kategorie tzv. času polovolného. Přičemž se jedná o činnosti, u nichž nelze rozhodnout, zda spadají do času volného nebo vázaného.

U Duffkové se sice kategorie polovolného času v základním členění časových kategorií neobjevuje, ale také se jí zabývá. Tvrdí, že kategorii tzv. polovolného času zavedl francouzský sociolog volného času Joffre Dumazedier. Činnosti, vykonávané v tomto čase, mají dvojznačný charakter: na jedné straně si je člověk mohl víceméně dobrovolně vybrat, ale na druhé straně jsou výrazně podmíněny jeho závazky vůči jiným osobám (Duffková 2008, s. 145). Místo potěšení – užitek tedy bilancujeme mezi „můžu“ a „musím“.

Duffková také soudí, že při snaze důsledně odlišit pracovní a volný čas mohou nastat problémy. Zejména v případě člověka, který pracuje často, event. pravidelně přes svou obvyklou pracovní dobu a de facto ve svém volném čase (Duffková 2008, s. 145). „Pro většinu obyvatel ČR je dnes charakteristický relativně velký tlak pracovních i mimopracovních povinností na faktické snižování objemu vlastního volného času. Téměř polovina obyvatel pracuje v rámci svého povolání nad běžnou pracovní dobu“ (Duffková 2008, s. 164).

I Nový tvrdí, že „podstatná část volného času (v závislosti na povaze profese i pracovníka) je naplněna intenzivní činností: opravy sešitů, řešení havarijních situací v závodě, studium výkresů, příprava na výrobní poradu, vědecká práce o víkendech a dovolené“ (Nový 1989, s. 65).

Předpokládám, že volný čas učitelů základních škol je také do jisté míry naplněn opravami sešitů, přípravou a opravami testů i přípravou svého výkladu probírané látky. Otázkou zůstává, jakou část volného času tato činnost tvoří.

1.5 Vymezení volného času

Volný čas lze definovat několika různými způsoby. Duffková uvádí tři základní definice. Soudí, že z kvantitativního hlediska je volný čas „časový prostor, který člověku zbývá po splnění pracovních a mimopracovních povinností – vůči sobě i ostatním lidem (tzv. reziduální definice: volný čas je to, co zbude)“ (Duffková 2008, s. 144).

„Z kvalitativně obsahového hlediska je volný čas komplexem těch činností, k jejichž vykonávání se člověk rozhodl sám ze své vlastní vůle bez ohledu na jakékoli tlaky vyplývající ze společenských (rodinných apod.) závazků a vykonává je pro ně samé (tzv. normativní definice)“ (Duffková 2008, s. 144).

„Relativně časté je tzv. negativní vymezení volného času, které říká především to, co volný čas není, event. které činnosti se v něm nevykonávají – viz např. v klasické podobě: ve volném čase se člověk nevěnuje práci a nevykonává žádné povinnosti, nebo ve stylisticky upravené podobě: volný čas je obecně čas, v němž člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků plynoucích ze spol. dělby práce nebo z nutnosti zachování svého biofyzilogického či rodinného systému“ (Duffková 2008, s. 144). Z toho vyplývá, že volný čas by se dal charakterizovat jako část dne po skončení pracovní doby, kdy si člověk sám rozhodne o tom, co bude dělat. Dělá to, co chce, ne to, co musí.

Jakýsi podle mého názoru souhrnný pohled na volný čas poskytuje Vážanský. Podle něj se jedná o „volně disponibilní časový prostor, v němž by volný čas mohl pro jedince znamenat svobodu. Je také dobou, v níž se individuuum může nezávisle na jakýchkoli povinnostech výhradně svobodně realizovat a dělat to či ono, k čemu jej nikdo nenutí a k čemu také není podvědomě nucen“ (Vážanský 1992, s. 11). To, že se jedná o čas po práci,

je vyjádřeno slovy volně disponibilní časový prostor. To, že se jedná o činnosti, pro jejichž vykonávání se člověk sám rozhodl, je vyjádřeno slůvkem svoboda. A říká také, které činnosti se ve volném čase nevykonávají – žádné povinnosti ani činnosti z donucení.

1.6 Vztah práce a volného času, funkce volného času

Protože se v této práci zabývám volným časem učitelů, je na místě, abych ukázala, jak vypadá vztah mezi prací a volným časem. Duffková soudí, že „velmi důležitou rovinou obecného přístupu k volnému času je vztah volného času a práce, resp. další dva možné pohledy na volný čas:

- volný čas vázaný na práci (vzdělávání, regenerace pracovní síly)
- volný čas vázaný na ne-práci (zábava, rozptýlení)“ (Duffková 2008, s. 151).

Co se týče prvního možného pohledu, Duffková uvádí, že „v oblasti volného času má najít své uplatnění různorodá činnost lidí, díky níž dochází k růstu produktivity práce ve výrobě; ve volném čase (a pouze ve volném čase) se má reprodukovat člověk jako pracovní síla se všemi svými znalostmi, dovednostmi, zkušenostmi atd.“ (Duffková 2008, s. 151). „Z toho plyne jednoznačný důraz na výchovné a vzdělávací poslání volného času. Volný čas (vzhledem k uvedené vazbě) nemůže být podle daného typu teorií nikdy protikladem práce“ (Duffková 2008, s. 151). Jedním dechem ale dodává, že sice je pravda, že k funkcím volného času nepochybně patří i vzdělávací, kultivační funkce, ale není důvod tuto jedinou funkci absolutizovat (Duffková 2008, s. 152). Dalo by se tedy říci, že toto pojetí volného času odpovídá jednomu z typů životních stylů podle Romeiss-Stracke, které jsem uvedla v podkapitole 1.2, a to pracovním a pracovním životnímu postoji. Zde je práce smyslem života a volný čas má sloužit pouze přípravě na další pracovní den.

Koncepce volného času, v nichž se volný čas váže na ne-práci, se podle Duffkové snaží dokázat, že volný čas je nejen ne-prací, ale dokonce přímo opakem, protikladem práce (Duffková 2008, s. 152). Duffková pokračuje ve výkladu této koncepce a tvrdí, že v „práci člověk trpí, je v ní a

od ní odcizen, nemá zde možnost seberealizace: práce je jen zdrojem získávání peněz (práce jako víceméně nutné zlo) – naproti tomu právě a pouze ve volném čase je jediná sféra seberealizace člověka“ (Duffková 2008, s. 152). Tento pohled bych opět přirovnala k dalšímu z typů životního stylu, které uvádí Romeiss-Stracke, tentokrát k hédonistickému životnímu stylu. Práce je tu pojímána pouze jako nepříjemná nutnost a zdroj finančních příjmů, volný čas naopak jako oblast životních zájmů.

V návaznosti na dva předcházející vyhraněné pohledy, bych chtěla zmínit, jaké jsou funkce volného času. Duffková uvádí, že „obvykle jsou vymezovány tři základní funkce volného času (podle již zmiňovaného J. Dumazediera):

- odpočinek (relaxace) – především fyzický
- (sebe)vzdělávání – kultivace osobnosti
- rozptýlení, zábava – včetně duševní relaxace“ (Duffková 2008, s. 152).

„Ideální situace je, pokud jsou všechny tři funkce v činnostech volného času jednotlivce rámcově vyrovnané – jednostranný a přehnaný důraz na aktivity s dominantou jen jedné funkce přispívá i k jednostrannosti celkové osobnosti člověka“ (Duffková 2008, s. 152).

Duffková v této souvislosti seznamuje ještě s jiným ideálním modelem, kdy se jednatel ve svém volném čase zaměřuje na opačný, nebo alespoň podstatně jiný typ činností, než který vykonává v zaměstnání (duševně pracující člověk by se měl ve svém volnu věnovat nějaké manuální činnosti a naopak) (Duffková 2008, s. 152). Z vlastní zkušenosti bych se přikláněla spíše k druhému modelu. Člověk, který má sedavé zaměstnání, si podle mě zajde po práci spíše na squash než na kurz angličtiny. U prvního modelu navíc v případě, že činnosti ve volném čase budou funkčně vyrovnané, pak připočteme-li pracovní čas, zjistíme, že člověk je ve využívání svého celkového sociálního času zaměřen v podstatě jednostranně.

1.7 Měření volného času

Na tomto místě uvedu, jakým způsobem lze volný čas měřit. Existují v podstatě tři základní možnosti měření volného času. Jak uvádí Duffková, jedná se o dotazník, kameru a časový snímek. Duffková dále soudí, že kamera umožňuje pořídit záznam aktivit člověka. Ovšem její použití je značně limitováno. Jedinec se pohybuje v prostoru a může odcházet mimo kamerový záběr. Dalším problémem je narušení soukromí (Duffková 2011).

O časovém snímku tvrdí, že se jedná zpravidla o autozáznam o činnostech vykonávaných od rána (probuzení) do noci (usnutí). Důležité je rozlišení tzv. primárních (nejdůležitější), sekundárních, případně i terciárních aktivit. Za minimální délku sledování průběhu činnosti člověka se považuje jeden den, optimální je pak jeden týden. Konkrétní záhlaví záznamu pak závisí na dílčích cílech výzkumu. Např.

čas	činnost	souběžná činnost (co při tom člověk ještě dělal)	místo	kdo byl ještě přítomen
-----	---------	--	-------	------------------------

(Duffková 2011).

Podle Velkého sociologického slovníku jsou zatím součástí techniky časového snímku „nejednotné pokusy o podrobnější vnitřní kategorizaci aktivit volného času. Obvykle se rozlišují např. komplexy osobních zálib, komplexy fyzických aktivit, komplexy aktivit spojených se stykem s kulturními hodnotami či se společenskými kontakty, plochy nečinného odpočinku apod.“ (Maříková a kol. 1996, s. 156).

Co se týká dotazníku, podle Dismana „respondent odpovídá písemně na otázky tištěného formuláře“ (Disman 2008, s. 124). Pokud používáme dotazníkovou techniku sběru dat, je nutné stanovení hypotéz. Disman dále soudí, že hypotéza je očekávání o charakteru věcí, vyvozené z teorie. Jedná se o tvrzení předpovídající existenci souvislosti mezi dvěma nebo více proměnnými. Všechny proměnné zmíněné v hypotéze musí mít validní operační definici. Jinými slovy, musí dojít k operacionalizaci stanovených hypotéz. Každá proměnná je pak vyjádřena popisem operací, kterými bude měřena (Disman 2008, s. 78, 79). Platnost hypotéz je pak ověřována pomocí dotazníku.

Disman také tvrdí, že pomocí většiny technik sociologického výzkumu, včetně dotazníku, nesledujeme samotný studovaný jev, ale pouze jeho indikátory, např. věk zkoumané osoby je reprezentován její odpovědí na příslušnou otázku. Dotazník je přirozeně vždy standardizovaný. Užívá tedy uzavřené otázky nabízející soubor možných alternativ, ze kterých respondent vybere vhodnou odpověď (Disman 2008, s. 124–127). Velkou výhodou dotazníku je, že „umožňuje poměrně snadno získat informace od velkého počtu jedinců v poměrně krátkém čase a s poměrně malým nákladem“ (Disman 2008, s. 141). Ryšavý k tomuto říká, že „vyšší návratnost mají dotazníky, které jsou osobně distribuovány a sbírány“ (Ryšavý 2002, s. 45).

Proto, abych ukázala konkrétní příklad dotazníkové techniky, použiji data ze sociologického výzkumu životního stylu, která uvádí Špaček a Šafr. Ti se zabývají otázkou, jakou roli pro trávení volného času hraje sociální postavení. Tvrdí, že pro zodpovězení této otázky je nejprve nutné vysvětlit, jak lze vůbec společenské postavení měřit. K určení sociálního postavení pak používají mezinárodní index socioekonomického statusu povolání (ISEI). Jeho hodnota pro jednotlivé profese byla odvozena z mezinárodních výzkumů na základě kombinace vzdělání a příjmu respondentů. Podle tohoto indexu je pak možné každému, kdo participuje na pracovním trhu, na základě jeho vykonávané profese přiřadit hodnotu na škále od 10 do 90, kde vyšší číslo značí vyšší společenské postavení. Pro ilustraci Špaček a Šafr rozdělují žebříček ISEI do čtyř skupin, pro které dále používají označení společenské vrstvy (Špaček, Šafr 2010, s. 84, 85).

Tabulka č. 1 ISEI a povolání

ISEI	Vrstvy	Příklady povolání	Podíl v populaci (18+)
60-90	Nejvyšší	Lékař, architekt, učitel, programátor, manažer, vědec, soudce	8,3 %
50-59	Vyšší střední	Úředník, prodejce, technik, účetní	19,5 %
30-	Nižší	Prodavač, řemeslník, číšník, řidič	45,6 %

49	střední		
16-29	Nejnižší	Skladník, dělník, uklízeč	26,5 %

(Špaček, Šafr 2010, s. 85).

Potom se autoři snažili stanovit volnočasové činnosti tak, aby pokrývali co nejširší spektrum různých způsobů trávení volného času. Výčet těchto činností přesto není vyčerpávající. Tento nedostatek následně zdůvodňují. Tvrdí, že abychom se v sociologickém výzkumu mohli zeptat co největšího počtu lidí, musíme bohužel podstoupit cenu značného zjednodušení toho, na co se ptáme (Špaček, Šafr 2010, s. 89).

Následující tabulka již uvádí výsledky výzkumu. Předpokládaný vztah mezi způsobem trávení volného času a sociálním postavením se potvrzuje.

Tabulka č. 2 Trávení volného času podle sociálního postavení (%)

Sociální postavení:	nejnižší	nižší	střední	vysoké
Sledování TV, DVD, videa	83	70	63	60
Chození do kina	6	8	10	12
Chození po obchodech	67	54	64	43
Čtení knih	20	28	46	68
Návštěva kulturních akcí	4	8	14	27
Setkávání s příbuznými	26	21	20	19
Setkávání s přáteli	13	9	3	7
Návštěva sportovních událostí	14	19	16	25
Trávení času u internetu či počítače	3	12	23	36

V tabulce jsou uvedeny podíly lidí z jednotlivých společenských vrstev, kteří vykonávají uvedené činnosti často. Vzhledem k různému kontextu významu „časté“ frekvence u mnohdy značně odlišných aktivit vycházel Špaček a Šafr z vlastní rozvahy, od jaké četnosti lze tu kterou činnost považovat za častou (například u poslechu hudby to bylo „denně“, v případě návštěv kulturních akcí alespoň „několikrát za měsíc“) (Špaček, Šafr 2010, s. 89).

Z tabulky tedy vyplývá, že lidé z nejnižší, nižší a střední společenské vrstvy tráví svůj volný čas nejčastěji sledováním TV a chozením po obchodech. Vysoká vrstva se sice také často věnuje sledování TV, ovšem chození po obchodech ztrácí na významu a je vystřídáno jinou volnočasovou aktivitou, která je u vysoké společenské vrstvy dokonce nejčastější, a tou je čtení knih.

2 Výzkum volného času učitelů základních škol v okrese Olomouc

2.1 Cíle a hypotézy

Cílem mé práce je zjistit pojetí volného času v kontextu způsobu života a volnočasové aktivity u učitelů základních škol okresu Olomouc. V podkapitole 1.4 uvádím, že pro většinu obyvatel ČR je dnes charakteristický relativně velký tlak pracovních i mimopracovních povinností na faktické snižování objemu vlastního volného času. Téměř polovina obyvatel pracuje v rámci svého povolání nad běžnou pracovní dobu. Dále uvádím, že podstatná část volného času je naplněna intenzivní činností jako např. opravy sešitů. V návaznosti na tato tvrzení se nejprve zaměřím na to, co si učitelé myslí o objemu svého volného času, a na to, jaké činnosti je o volný čas nejvíce okrádají. Mými prvními dílčími cíli proto bude:

1. Zjistit, zda učitelé základních škol považují množství svého volného času za dostačující nebo nedostačující.
2. Zjistit, jaké činnosti učitelům ZŠ nejvíce zkracují volný čas.

Mezi takové činnosti, zkracující volný čas, bych mohla zařadit některé činnosti času vázaného (viz podkapitola 1.4) jako např. dojíždění do zaměstnání, péče o domácnost, péče o děti, o rodiče (prarodiče), ale především práci přesčas. Na základě předchozích tvrzení se totiž domnívám, že právě tato činnost působí jako faktor, který nejvíce zkracuje volný čas.

Hypotézy pro tyto cíle budou také vycházet z těchto tvrzení, která uvádím na začátku této kapitoly a která se objevují i v podkapitole 1.4.

Hypotéza: Předpokládám, že učitelé základních škol nepovažují množství svého volného času za dostačující.

Hypotéza: Předpokládám, že činnost, která učitelům ZŠ nejvíce zkracuje volný čas, je práce přesčas.

Dále se zaměřím na to, jak učitelé chápou svůj volný čas, tedy jaký pro ně má význam, funkci. Takto si stanovím třetí dílčí cíl:

3. Zjistit, zda učitelé základních škol pojmají svůj volný čas jako:
 - opak práce a jedinou možnost seberealizace
 - čas pro regeneraci pracovní síly
 - čas pro rozptýlení a zábavu
 - čas pro relaxaci
 - čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti

U tohoto cíle je nutné uvést operační definice těchto způsobů pojmání volného času. Budu vycházet z podkapitoly 1.2, kde uvádím členění životních stylů podle Romeiss-Strackeho. Ten tvrdí, že základním heslem hédonistického životního stylu je: pracuje se, aby se žilo a užíval se vlastní volný čas. V podkapitole 1.6 zase uvádím, jak vypadá volný čas vázaný na ne-práci. Z tohoto pohledu člověk v práci trpí, práce je jen zdrojem získávání peněz (práce jako víceméně nutné zlo) – naproti tomu pouze ve volném čase je jediná sféra seberealizace člověka. Abych zjistila, zda respondent pojmá volný čas jako opak práce a jedinou možnost seberealizace, mohla bych mu položit otázku, zda souhlasí s tímto tvrzením:

- *Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný a sám sebou.*

Druhý způsob pojmání volného času (jako času pro regeneraci pracovní síly) vychází opět z členění životních stylů podle Romeiss-Strackeho, konkrétně z pracovně orientovaného životního stylu. Zde je základem tvrzení, že se žije aby, se pracovalo. Volný čas má sloužit především fyzickému zotavení. Toto pojetí opět souvisí s pohledem, který uvádím v podkapitole 1.6, a tím je volný čas vázaný na práci. Ve volném čase se pak má reprodukovat člověk jako pracovní síla se všemi svými znalostmi, dovednostmi, zkušenostmi atd. Respondenta bych se tedy mohla zeptat, zda souhlasí s tvrzením:

- *Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul a připravil se na další pracovní den.*

U dalších pojetí volného času pak vycházím ze tří základních funkcí volného času podle J. Dumazediera, které uvádím v podkapitole 1.6. Jedná se o: odpočinek (relaxaci) – především fyzický; (sebe)vzdělávání – kultivaci osobnosti; rozptýlení, zábavu – včetně duševní relaxace. Abych zjistila, zda respondent pojímá volný čas jako čas pro rozptýlení a zábavu, jako čas pro relaxaci nebo jako čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti, zeptám se ho, se kterým z těchto tvrzení souhlasí:

- *Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.*
- *Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád/a, když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.*
- *Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.*

Je možné, že pro respondenta nebude rozhodnutí pro jedno z těchto tvrzení snadné. Proto lze přistoupit k tomu, že bude použita škála: vůbec nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, naprosto souhlasím. Respondenta pak vyzvu, aby každé z tvrzení tímto způsobem ohodnotil.

Hypotéza pro tento cíl bude vycházet z pojetí, které je uvedeno v podkapitole 1.6, kdy se jednotlivec ve svém volném čase zaměřuje na opačný, nebo alespoň podstatně jiný typ činností, než který vykonává v zaměstnání. V důsledku tedy mohu vyloučit pojetí volného času jako času pro relaxaci, jelikož učitelé nemají fyzicky náročné zaměstnání. Jaký typ volnočasových činností učitelů je však diametrálně odlišný od jejich činností pracovních, zda se jedná o činnosti vzdělávací či zábavné, si netroufám definovat. Dále vycházím z toho, co uvádím v podkapitole 1.2, že pracovně orientovaný životní postoj postupně ztrácí na významu a naopak hédonistický životní styl přibývá už několik let.

Hypotéza: Předpokládám, že učitelé pojmají svůj volný čas jako opak práce a jedinou možnost seberealizace.

Dále mě bude zajímat, jakým aktivitám se učitelé ve svém volném čase věnují a s jakou frekvencí je vykonávají. Dalším dílčím cílem tedy bude:

4. Zjistit, jaké volnočasové aktivity učitelé základních škol vykonávají nejčastěji.

Pro zjištění tohoto cíle respondentovi předložím seznam volnočasových aktivit a požádám ho, aby každou z nich ohodnotil podle frekvence jejich vykonávání, přičemž bude použita škála: denně, několikrát za týden, jednou za týden, několikrát za měsíc, jednou za měsíc, několikrát do roka, nikdy. Bude se jednat o aktivity podle Špačka a Šafra, které uvádím v podkapitole 1.7:

- Sledování TV, DVD, videa
- Chození do kina
- Chození po obchodech
- Čtení knih
- Návštěva kulturních akcí
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva sportovních událostí
- Trávení času u internetu či počítače

Při stanovování hypotézy pro tento cíl budu vycházet z tabulky Trávení volného času podle sociálního postavení, kterou uvádím v podkapitole 1.7.

Hypotéza: Předpokládám, že nejčastěji vykonávanou volnočasovou aktivitou bude sledování TV, DVD, videa.

V podkapitole 1.3 uvádím faktory, které určují konkrétní typ životního stylu. V této souvislosti se budu zabývat tím, do jaké míry souvisí frekvence vykonávání volnočasových aktivit jednak s věkem a jednak s pohlavím. Mými dílčími cíli proto bude také:

5. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na věku.
6. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na pohlaví.

V podkapitole 1.3 uvádím, že mladší lidé jsou otevřeni změnám, novějším trendům atp., kdežto starší lidé naopak preferují spíše usedlejší způsob trávení volného času. Z tohoto tvrzení vychází hypotéza k cíli č. 5.

Hypotéza: Předpokládám, že existuje vztah mezi frekvencí vykonávání volnočasových aktivit a věkem.

Při stanovení hypotézy pro cíl č. 6 budu vycházet z tvrzení, které opět uvádím v podkapitole 1.3 a tím je, že muži a ženy vyplňují svůj volný čas do značné míry odlišně. Jako příklad bylo uvedeno, že muži budou spíše hrát fotbal, zatímco ženy najdeme spíše na hodinách aerobiku.

Hypotéza: Předpokládám, že u mužů budou návštěvy sportovních utkání častější než u žen.

Hypotéza: Předpokládám, že u žen bude chození po obchodech častější než u mužů.

2.2 Volba techniky sběru dat a její konstrukce

Jako techniku sběru dat jsem zvolila dotazník. Rozhodla jsem se tak z toho důvodu, že kamera příliš narušuje soukromí a většina lidí by proto nemusela s tímto sledováním souhlasit. V neposlední řadě by byl problém také s finanční stránkou věci a časovou náročností. V případě časového snímku jde o techniku výrazně náročnou na čas a techniku, která respondenta, upřímně řečeno, „obtěžuje“. Nejlepším řešením je tedy dotazník, který má řadu výhod. „Umožňuje poměrně snadno získat informace od velkého počtu jedinců v poměrně krátkém čase a s poměrně malým nákladem a anonymita je relativně přesvědčivá“ (Disman 2008, s. 141). Jedinou závažnou nevýhodou představuje nízká návratnost. Té však lze alespoň částečně zabránit navýšením počtu jedinců ve výběrovém souboru a také, jak jsem již zmínila v podkapitole 1.7, osobní distribucí a sběrem dotazníků.

Dotazník jsem vytvořila tímto způsobem.

Cíl č. 1: Zjistit, zda učitelé základních škol považují množství svého volného času za dostačující nebo nedostačující.

Cíl č. 2: Zjistit, jaké činnosti učitelům ZŠ nejvíce zkracují volný čas.

K těmto cílům náleží následující otázka:

1) Myslíte si, že máte dostatek volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO

NE

Pokud jste zakroužkovali ANO, pokračujte, prosím, na otázku č. 2.

Pokud jste zakroužkovali NE, vyberte prosím z následujících možností tu, o které si myslíte, že Vám nejvíce zkracuje volný čas.

(Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojížděka do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

Cíl č. 3: Zjistit, zda učitelé základních škol pojmají svůj volný čas jako:

- opak práce a jedinou možnost seberealizace
- čas pro regeneraci pracovní síly
- čas pro rozptýlení a zábavu
- čas pro relaxaci
- čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti

K tomuto cíli jsem vytvořila následující otázky:

2) Vyberte prosím z následujících tvrzení to, se kterým nejvíce souhlasíte. (Zakroužkujte prosím pouze **jednu** z možností.)

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.
- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

3) Ohodnoťte prosím **každé z následujících tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.
- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

Cíl č. 4: Zjistit, jaké volnočasové aktivity učitelé základních škol vykonávají nejčastěji.

K tomuto cíli jsem vytvořila tuto otázku:

4) Ohodnoťte prosím **každou** z následujících **volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Chození do kina
- Chození po obchodech
- Čtení knih
- Návštěva kulturních akcí
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva sportovních událostí
- Trávení času u internetu či počítače

Cíl č. 5: Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na věku.

Pro tento cíl jsem do dotazníku přidala následující otázku:

5) Uveďte prosím Váš věk:

.....

Cíl č. 6: Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na pohlaví.

K tomuto cíli náleží následující otázka:

6) Zakroužkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

2.2.1 Předvýzkum

Předvýzkum jsem uskutečnila dne 4. 2. 2011 na ZŠ B. Němcové 15, Zábřeh. Dotazník jsem předložila pěti učitelům.

Pro předvýzkum jsem použila dotazník, ve kterém první otázka zněla:

1) Myslíte si, že máte dostatek volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO

NE

Pokud jste zakroužkovali ANO, pokračujte, prosím, na otázku č. 2.

Pokud jste zakroužkovali NE, vyberte prosím z následujících možností tu, o které si myslíte, že Vám nejvíce zkracuje volný čas.

(Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojížděka do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

U této otázky je podle mě nutné podotknout, že dva respondenti zakroužkovali, že mají dostatek volného času, ale později tvrdili, že mají hodně opravování a hodně práce doma. Při přečtení této otázky se také jeden z respondentů zeptal, co to je dostatek volného času. Proto navrhuji změnit otázku tímto způsobem:

1) Vyberte prosím z následujících možností ty, o kterých si myslíte, že Vám nejvíce zkracují volný čas. (Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojížděka do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)

- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

- 2) Jste spokojen(a) s množstvím svého volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO

NE

Druhá otázka v dotazníku zněla takto:

- 2) Vyberte prosím z následujících tvrzení to, se kterým nejvíce souhlasíte. (Zakroužkujte prosím pouze **jednu** z možností.)

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.
- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

Co se týče této otázky, respondenti měli mnoho připomínek.

- a) Dva z nich nevěděli, co si představit pod pojmem zábava. Respondent např. uvedl, že se ve volném čase hodně věnuje vnučatům, ale že neví, zda je možné tuto činnost počítat do zábavy. Tvrdil, že tato činnost pro něj představuje spíše relax.
- b) Otázka obsahovala celkem pět tvrzení. U čtvrtého tvrzení tři respondenti uváděli, že jejich povolání je náročné spíše psychicky než fyzicky, proto se ve volném čase věnují sportu či jiné fyzické námaze (práce na zahradě, vycházky).

- c) Většina respondentů tvrdila, že u této otázky by si první možnost rozhodně nevybrali.
- d) Respondenti také uváděli, že není možné vybrat jen jednu odpověď. Např. respondent vybral druhé tvrzení, ale zároveň tvrdil, že se ve svém volném čase snaží relaxovat a zároveň se věnuje získávání nových informací v rámci svého oboru. Ne proto, že by musel, že by to pro svou výuku potřeboval, ale z toho důvodu, že ho to zajímá.
- e) Další respondent měl podobný problém. Také by vybral hlavně druhé tvrzení, ale zároveň i čtvrté.
- f) Opět další respondent označil tvrzení třetí, ale zároveň by označil i tvrzení druhé a čtvrté.
- g) A další respondent označil tvrzení třetí, ale s tím, že si rozhodně nemyslí, že by měl hodně povinností a starostí, to by z odpovědi vyškrtnul. Dále by označil, že práce je smyslem jeho života, ale ve volném čase se nesnaží fyzicky odpočívat, spíše naopak se hodně věnuje sportu.
- h) Jednomu z respondentů se líbilo, že otázky č. 2 a 3 jsou v tomto pořadí. Rozhodně by je neprohazoval.

Otázku navrhuji upravit tak, aby bylo spojeno nejprve pojetí volného času vázaného na práci vždy s jednou z funkcí volného času podle Dumazediera a potom bych spojila pojetí volného času vázaného na neprací opět s funkcemi volného času. Takto respondentovi usnadním rozhodování. Jediným problémem by pro něj mohlo být, že se nebude moci rozhodnout mezi funkcemi volného času. Tento problém však řeší otázka, která se v dotazníku vyskytuje po této, ale k ní později. Upravená otázka by tedy mohla vypadat takto:

- 3) Vyberte prosím z následujících šesti tvrzení to, se kterým nejvíce souhlasíte. (Zakroužkujte prosím pouze **jednu** z možností.)
 - Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve

volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

Otázka, která se v dotazníku vyskytovala jako třetí, zněla takto:

3) Ohodnoťte prosím **každé z následujících tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.

- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

K této otázce vcelku žádné připomínky nebyly. A jelikož u předchozí otázky respondenti uváděli, že je pro ně těžké vybrat si pouze jednu z uvedených možností, je na místě tuto otázku v dotazníku ponechat. Je však samozřejmě nutné přeformulovat možnosti tak, aby byly v souladu s možnostmi otázky předchozí. Po úpravě by tedy otázka mohla vypadat takto:

- 4) Ohodnoťte prosím **každé** z následujících **tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve

volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

Čtvrtá otázka v dotazníku zněla takto:

4) Ohodnoťte prosím **každou** z následujících **volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Chození do kina
- Chození po obchodech
- Čtení knih
- Návštěva kulturních akcí
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva sportovních událostí
- Trávení času u internetu či počítače

K této otázce měli respondenti několik připomínek:

- a) Zřejmě by bylo třeba zdůraznit, že v případě možnosti chození po obchodech se nejedná o nutné nakupování potravin do domácnosti, ale o volnočasovou činnost. V jednom případě respondent uvedl, že takovou činnost provádí denně, ale bylo to dáno právě tímto nedorozuměním.
- b) Dva z respondentů se ptali, zda se návštěvou sportovních utkání myslí pouze fotbalové, hokejové či jiné zápasy, nebo zda se tím myslí i aktivní účastnění se sportovních akcí, např. kurz volejbalu. V případě, že se tato možnost chápe prvním způsobem, chybí pak v rámci této otázky možnost aktivní sport.
- c) Jeden z respondentů se ptal, zda se chozením po obchodech myslí také nákupy v internetových obchodech. To bylo však dáno tím, že možnost trávení času u internetu či počítače je řazena jako poslední.
- d) Podle jednoho z respondentů u této otázky chybí možnosti: ženské ruční práce (háčkování), hra na klavír.
- e) Jednomu z respondentů chyběli možnosti: četba odborných časopisů, křížovky, sudoku, práce na zahradě, vyjížďky na kole. Dále soukromé doučování, které poskytuje žákům či druhé zaměstnání (psaní kroniky města).
- f) Jednomu z respondentů chyběla možnost chození do hospody. Ptal se, zda je možné takovou volnočasovou aktivitu zařadit do návštěvy kulturních akcí. Jednalo se o muže. Dále mu chyběla možnost péče o děti, ale ne ve smyslu vázaného času, tedy základní péče o ně, kterou musí provádět, ale péče ve smyslu hry (např. lyžování s dětmi). Myslím si, že tady jde především o to, zda člověk vykonává volnočasovou činnost sám nebo společně se svými dětmi. To však není předmětem mého zájmu.
- g) Jednomu z respondentů chyběly možnosti: poslech hudby a aktivní sport (cvičení, domácí taneční podložka), který vykonává několikrát týdně. Dále se respondent zmínil o tom, že

momentálně opravují dům, což mu zabírá většinu volného času a v uvedených možnostech to nenašel.

- h) Jednomu z respondentů v dotazníku chyběla otázka týkající se velkých letních prázdnin a cestování. Dotazovanou napadlo, že by se v dotazníku mohla vyskytnout otázka, jak si učitelé ZŠ představují svou ideální dovolenou. Zda by na ni raději jeli sami nebo se svými dětmi, i když děti vidí celý rok ve škole. V tomto případě by podle mě bylo vhodné použít otevřenou otázku, která se však v kvantitativním výzkumu v podstatě nepoužívá. Z tohoto důvodu ji do dotazníku nezařadím.

Podle mého názoru není vhodné do dotazníku řadit aktivity jako: ženské ruční práce (háčkování), hra na klavír, křížovky, sudoku, rekonstrukce domu, soukromé doučování či druhé zaměstnání. Jedná se o příliš specifické činnosti, u nichž není pravděpodobné, že se jim bude věnovat větší množství respondentů. Proto jsem se rozhodla pro následující podobu otázky:

- 5) Ohodnoťte prosím **každou** z následujících **volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Poslech hudby
- Chození do kina
- Chození do hospod, restaurací
- Čtení knih
- Čtení odborné literatury
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva sportovních událostí

- (pasivní sledování)
- Aktivní sport
- Práce na zahradě
- Trávení času u internetu či počítače
- Chození po obchodech (nikoli nutné nakupování potravin do domácnosti, ale volnočasová činnost)

Pátá a šestá otázka v dotazníku zněly takto:

5) Uveďte prosím Váš věk:

.....

6) Zakroužkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

K těmto otázkám respondenti neměli žádné připomínky. Proto bych je v dotazníku zachovala v nezměněné podobě.

2.2.2 Předvýzkum II.

Druhý předvýzkum jsem uskutečnila ve dnech 10. 2. – 11. 2. 2011 na školách ZŠ Severovýchod 484/26, Zábřeh a ZŠ Lukavice 56, Zábřeh. Dotazník byl předložen celkem pěti učitelům.

První otázka v dotazníku zněla takto:

1) Vyberte prosím z následujících možností ty, o kterých si myslíte, že Vám nejvíce zkracují volný čas. (Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojíždka do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

K této otázce jsem zaznamenala pár připomínek. Jednak se jednomu z respondentů nelíbila formulace: zkracují volný čas. Nahradil by ji slovy

ubírají, omezují či obírají o volný čas, jednak se mu nelíbila formulace: dojíždka do zaměstnání, tu by upravil jako cestu do zaměstnání. V podkapitole 1.4 však uvádím formulaci dojíždka do zaměstnání podle Duffkové, která se podle mě snažila, aby výraz vystihoval to, že se jedná o cestu nějakým dopravním prostředkem. Uznávám však, že dojíždka není obvyklý výraz, proto bude podle mě nejlepší mluvit o dojíždění.

Dále pak tři z pěti respondentů zakroužkovali možnost jiná varianta, kam vypisovali: zbytečná administrativa, zbytečné telefonáty, vyplňování stejných tabulek a rozesílání na různá místa, vzdělávání – studium, reklamy. Uvažovala jsem nad tím, zda některá z těchto aktivit není natolik důležitá, abych ji do otázky zahrnula jako samostatnou možnost. Reklamy bych podle mě mohla takto zahrnout pouze v případě, že by můj výzkum byl zaměřen na média. Zbytečnou administrativu, zbytečné telefonáty či vyplňování stejných tabulek a rozesílání na různá místa bych také nezařazovala jako samostatnou možnost, protože podle mě tato možnost již v otázce je, jedná se o práci přesčas. Co se týká vzdělávání, buď jde o činnost, pro kterou se respondent sám rozhodl, a pak se jedná o činnost volnočasovou, nebo je k ní nucen svou prací a v takovém případě je vhodné tuto činnost zahrnout do otázky jako samostatnou možnost. Otázka by tedy ve výsledku mohla vypadat takto:

1) Vyberte prosím z následujících možností ty, o kterých si myslíte, že Vás nejvíce obírají o volný čas. (Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojíždění do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Vzdělávání, které vyžaduje Vaše zaměstnání
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypíšte prosím.*):

.....

Druhá otázka v dotazníku vypadala takto:

2) Jste spokojen(a) s množstvím svého volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO

NE

Zde se jednomu z respondentů nelíbila formulace: množství volného času. Zeptal by se raději tímto způsobem: Máte dostatek volného času? Poté však také podotknul, že si myslí, že 100 % respondentů odpoví na tuto otázku NE. Bylo by tedy možné ponechat původní formulaci otázky, ale změnit možnosti ANO/NE na možnosti škály: naprosto spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, naprosto nespokojen. Ostatní čtyři respondenti s takovou změnou nesouhlasili, považovali možnosti ANO/NE za dostačující. Po zvážení tohoto problému jsem se rozhodla, že otázku ponechám beze změn a to ze dvou důvodů. Za prvé proto, že při prvním předvýzkumu jednomu z respondentů nebylo jasné, co považovat za dostatek volného času. Proto je podle mě formulace: Jste spokojen(a) s množstvím svého volného času? výstižnější. Druhým důvodem je skutečnost, že respondent, který si myslel, že 100 % respondentů odpoví na tuto otázku NE, se mýlil. Tři respondenti odpověděli ANO.

Třetí otázka v dotazníku vypadala takto:

3) Vyberte prosím z následujících šesti tvrzení to, se kterým nejvíce souhlasíte. (Zakroužkujte prosím pouze **jednu** z možností.)

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve

volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

U této otázky měl jeden z respondentů problém vybrat pouze jednu z možností. Tvrdil, že si myslí, že mnoho učitelů např. fyzicky odpočívá, ale přitom čte, tedy získává nové informace. Když jsem mu však vysvětlila, že v této otázce je mým cílem zjistit, co v jeho volném čase převažuje (tedy s čím souhlasí nejvíce) a upozornila jsem ho, že v další otázce je možné všechna tvrzení ohodnotit podle míry souhlasu, poznamenal, že v takovém případě je to v pořádku, ovšem pořadí těchto otázek by vyměnil. I přesto ale podle mě není vhodné, aby byl respondent tlačěn k tomu, vybrat pouze jednu možnost, když v dotazníku je otázka, u které může každou z těchto možností ohodnotit podle míry souhlasu. Je sice možné, že naprostým souhlasem ohodnotí více tvrzení, ale to v podstatě není na škodu. Po pečlivém zvážení jsem se tedy rozhodla třetí otázku z dotazníku odstranit.

Čtvrtá otázka v dotazníku zněla takto:

- 4) Ohodnoťte prosím **každé** z následujících **tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

K této otázce neměli respondenti žádné připomínky.

Pátá otázka v dotazníku zněla takto:

5) Ohodnořte prosím **každou** z následujících **volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Poslech hudby
- Chození do kina
- Chození do hospod, restaurací
- Čtení knih
- Čtení odborné literatury
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva sportovních událostí
(pasivní sledování)
- Aktivní sport
- Práce na zahradě
- Trávení času u internetu či počítače
- Chození po obchodech (nikoli nutné nakupování potravin do domácnosti, ale volnočasová činnost)

U této otázky by jeden z respondentů u možnosti první vyškrtnul DVD a video. Sleduje pouze TV. Lze předpokládat, že v dnešní době, kdy veškeré filmy můžeme stahovat z internetu, většina lidí nebude sledovat DVD ani video. Ovšem formulaci sledování TV, DVD, videa takto uvádí Špaček a Šafr v knize, která je z roku 2010 (viz podkapitola 1.7). Proto je podle mě vhodné ponechat ji v původní podobě.

Dále jeden z respondentů podotknul, že by přidal možnost čtení časopisů, kterou vykonává několikrát za týden. Myslím si, že je tedy možné spojit tuto možnost s možností čtení knih. Výsledná podoba otázky je tedy následující:

5) Ohodnoťte prosím **každou** z následujících **volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Poslech hudby
- Chození do kina
- Chození do hospod, restaurací
- Čtení knih, časopisů
- Čtení odborné literatury
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva sportovních událostí
(pasivní sledování)
- Aktivní sport
- Práce na zahradě
- Trávení času u internetu či počítače
- Chození po obchodech (nikoli nutné nakupování potravin do domácnosti, ale volnočasová činnost)

Otázky v dotazníku číslo 6) a 7) vypadaly takto:

6) Uveďte prosím Váš věk:

.....

7) Zakroužkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

K těmto otázkám respondenti neměli žádné připomínky, proto je v dotazníku nechám v původní podobě.

2.3 Výběrový soubor

2.3.1 Velikost výběrového souboru

Pro stanovení velikosti výběrového souboru je třeba nejprve zjistit celkový počet učitelů základních škol v okrese Olomouc. Tuto informaci jsem získala od Krajského úřadu Olomouckého kraje. Je důležité zmínit, že jsem byla upozorněna, že počet je uveden za rok 2010 a jedná se o úvazky (podle počtu odpracovaných hodin mohou být zkrácené). Pak je tedy učitel pracující na plný úvazek v dokumentu uveden jako 1, učitel pracující na

poloviční úvazek jako 0,5 apod. Z tohoto důvodu je nutné po výběru škol provést telefonické ověření toho, kolik učitelů zde skutečně pracuje. Počet učitelů v základním souboru tedy činí 1143 učitelů. S pomocí Katriakova schématu, které uvádí Loučková, následně určím velikost výběrového souboru.

Tabulka č. 3 Katriakovo schéma

DO POČTU JEDNOTEK ZÁKLADNÍHO SOUBORU	PROCENTO Z CELKOVÉHO POČTU
100	80 %
1 000	40 %
10 000	7,5 %
100 000	1,5 %
1 000 000	0,25 %
10 000 000	0,045 %

(Loučková 2010, s. 207).

Z tabulky vyplývá, že počet učitelů ve výběrovém souboru by měl činit 7,5 % ze všech učitelů v základním souboru, což je v tomto případě 86 učitelů. Kvůli časté nízké návratnosti dotazníků jsem se rozhodla tento počet navýšit o dalších 50 učitelů.

2.3.2 Výběr škol

Základní školy, ve kterých bude šetření probíhat, jsem vybrala pomocí prostého náhodného výběru. Disman tvrdí, že je možné „napsat jména všech členů populace na papírky, dát do klobouku, kloboukem pořádně zatřepat a pak poslepu vytáhnout tolik papírků, kolik osob potřebujeme do vzorku“ (Disman 2008, s. 104). Já jsem postupovala podobným způsobem. Školy v seznamu od Krajského úřadu Olomouckého kraje jsem očíslovala. V tomto seznamu neexistuje žádný systém řazení škol. Tato čísla od 1 do 88 jsem napsala na papírky, vhodila do čepice a řádně zamíchala. Pak jsem poslepu vytahovala čísla a zároveň na příslušné školy telefonovala, abych zjistila, zda mají zájem o spolupráci a kolik učitelů u nich skutečně pracuje. Tři školy spolupráci odmítly. Když jsem

dosáhla hranice 136 (86+50) učitelů, výběr jsem ukončila. Počet učitelů na poslední vybrané škole způsobil, že konečný počet učitelů ve výběrovém souboru činí 138.

Tabulka č. 4 Seznam vybraných škol s počty učitelů, které mi sdělili ředitelé, příp. zástupci ředitele, těchto škol

ZŠ a MŠ	Bohuňovice	Pod Lipami 210	15 učitelů
ZŠ	Šternberk	nám. Svobody 1264/3	25 učitelů
ZŠ	Olomouc - Droždín	Gagarinova 19	5 učitelů
ZŠ	Štěpánov	Dolní 597	25 učitelů
ZŠ a MŠ Aloise Štěpánka	Dolany 174		16 učitelů
ZŠ	Nová Hradečná 123		4 učitelé
ZŠ	Chudobín	Bílá Lhota 56	12 učitelů
ZŠ	Senice na Hané	Žižkov 300	16 učitelů
ZŠ a MŠ	Slavětín	Luká 4	11 učitelů
ZŠ, MŠ, ŠJ a ŠD	Bouzov 48		9 učitelů

2.4 Sběr a vyhodnocení dat

Sběr dat probíhal tak, že jsem v pátek 18. 2. 2011 navštívila pět základních škol: ZŠ a MŠ Bohuňovice, ZŠ Šternberk, ZŠ Olomouc – Droždín, ZŠ a MŠ Dolany a ZŠ Nová Hradečná. Na těchto školách jsem řediteli školy, příp. zástupci ředitele, předala dotazníky a zalepenou krabici pouze s otvorem na vyplněné dotazníky. Vždy jsem upozornila na termín vyzvednutí. Dotazníky z těchto pěti škol jsem vyzvedla ve čtvrtek 24. 2. 2011. V úterý 22. 2. 2011 jsem navštívila zbývajících pět škol. Postupovala jsem opět stejným způsobem jako u předchozích pěti ZŠ a k vyzvednutí dotazníků došlo v pátek 25. 2. 2011. Po otevření krabic a sečtení dotazníků jsem zjistila, že jich je rovných 86. Přesně jsem tedy naplnila požadovanou velikost výběrového souboru. A nyní se podíváme na výsledky šetření.

Mým prvním cílem bylo:

1. Zjistit, zda učitelé základních škol považují množství svého volného času za dostačující nebo nedostačující.

Hypotéza k tomuto cíli zněla následovně.

Hypotéza: Předpokládám, že učitelé základních škol nepovažují množství svého volného času za dostačující.

K ověření této hypotézy jsem vytvořila tuto tabulku a histogram:

Tabulka četností: Promě: spokojenost s množstvím volného času (Tabulka5)		
Kategorie	Četnost	Rel.četnost
ano	42	48,83721
ne	44	51,16279
ChD	0	0,00000

Z tabulky vyplývá, že 49 % učitelů je spokojeno s množstvím svého volného času a 51 % spokojeno není. Moje hypotéza se tedy potvrdila, ale jen velmi těsně.

Mým dalším cílem bylo:

- Zjistit, jaké činnosti učitelům ZŠ nejvíce zkracují volný čas.

Hypotéza k tomuto cíli vypadala následovně.

Hypotéza: Předpokládám, že činnost, která učitelům ZŠ nejvíce zkracuje volný čas, je práce přesčas.

Abych zjistila, zda je tato hypotéza platná, vytvořila jsem následující tabulky četností:

Tabulka četností: Promě: činnost, které respondenty nejvíce obírají o volný č (Tabulka5)		
Kategorie	Četnost	Rel.četnost
péče o děti	25	29,06977
nezakroužkováno	61	70,93023
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom2 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
péče o rodiče, případně prarodiče	16	18,60465
nezakroužkováno	70	81,39535
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom3 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
péče o domácnost	61	70,93023
nezakroužkováno	25	29,06977
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom4 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
dojíždění do zaměstnání	25	29,06977
nezakroužkováno	61	70,93023
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom5 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
práce přesčas	33	38,37209
nezakroužkováno	53	61,62791
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom6 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
vzdělávání	25	29,06977
nezakroužkováno	61	70,93023
ChD	0	0,00000

Kategorie	Tabulka četností: Prom7 (Tabulka5)	
	Četnost	Rel. četnost
jiná varianta	14	16,27907
nezakroužkováno	72	83,72093
ChD	0	0,00000

Moje hypotéza se nepotvrdila, jelikož činností, která učitelům ZŠ nejvíce zkracuje volný čas, je péče o domácnost. Pravděpodobně je to dáno i tím, že z 86 respondentů bylo pouze 10 mužů. Práce přesčas je až druhou činností v pořadí, která učitele obírá o volný čas. 14 respondentů zakroužkovalo možnost jiná varianta, kam vypisovali např.: aktivity v obci – člen zastupitelstva, další podnikání, péče o zvířata, oprava rodinného domu, setkání s hloupými a nepřizpůsobivými lidmi apod. Jednalo se skutečně o různorodé aktivity, které není možné nijak zobecnit.

Mým dalším cílem bylo:

3. Zjistit, zda učitelé základních škol pojmají svůj volný čas jako:

- opak práce a jedinou možnost seberealizace
- čas pro regeneraci pracovní síly
- čas pro rozptýlení a zábavu
- čas pro relaxaci
- čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti

Po provedení prvního předvýzkumu však bylo nutné tyto body přestrukturovat následujícím způsobem:

- opak práce a jedinou možnost seberealizace a čas pro rozptýlení a zábavu
- opak práce a jedinou možnost seberealizace a čas pro relaxaci
- opak práce a jedinou možnost seberealizace a čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti
- čas pro regeneraci pracovní síly a čas pro rozptýlení a zábavu
- čas pro regeneraci pracovní síly a čas pro relaxaci
- čas pro regeneraci pracovní síly a čas pro sebevzdělávání a kultivaci osobnosti

Jak už jsem zmínila v podkapitole 2.2.1, spojila jsem nejprve pojetí volného času vázaného na práci vždy s jednou z funkcí volného času podle Dumazediera a poté pojetí volného času vázaného na ne-práci opět s funkcemi volného času.

Hypotéza k tomuto cíli zněla následovně.

Hypotéza: Předpokládám, že učitelé pojmají svůj volný čas jako opak práce a jedinou možnost seberealizace.

Abych ověřila platnost této hypotézy, vytvořila jsem tyto tabulky četností:

Kategorie	Tabulka četností: Promě: pojetí volného času - první tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	46	46	53,48837	53,4884	100,0000
spíše nesouhlasím	33	79	38,37209	91,8605	46,5116
spíše souhlasím	5	84	5,81395	97,6744	8,1395
naprosto souhlasím	2	86	2,32558	100,0000	2,3256
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Kategorie	Tabulka četností: Prom10: pojetí volného času - druhé tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	35	35	40,69767	40,6977	100,0000
spíše nesouhlasím	40	75	46,51163	87,2093	59,3023
spíše souhlasím	7	82	8,13953	95,3488	12,7907
naprosto souhlasím	4	86	4,65116	100,0000	4,6512
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Kategorie	Tabulka četností: Prom11: pojetí volného času - třetí tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	31	31	36,04651	36,0465	100,0000
spíše nesouhlasím	42	73	48,83721	84,8837	63,9535
spíše souhlasím	12	85	13,95349	98,8372	15,1163
naprosto souhlasím	1	86	1,16279	100,0000	1,1628
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Kategorie	Tabulka četností: Prom12: pojetí volného času - čtvrté tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	3	3	3,48837	3,4884	100,0000
spíše nesouhlasím	7	10	8,13953	11,6279	96,5116
spíše souhlasím	49	59	56,97674	68,6047	88,3721
naprosto souhlasím	27	86	31,39535	100,0000	31,3953
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Kategorie	Tabulka četností: Prom13: pojetí volného času - páté tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	3	3	3,48837	3,4884	100,0000
spíše nesouhlasím	9	12	10,46512	13,9535	96,5116
spíše souhlasím	48	60	55,81395	69,7674	86,0465
naprosto souhlasím	25	85	29,06977	98,8372	30,2326
ChD	1	86	1,16279	100,0000	1,1628

Kategorie	Tabulka četností: Prom14: pojetí volného času - šesté tvrzení (Tabulka5)				
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
vůbec nesouhlasím	4	4	4,65116	4,6512	100,0000
spíše nesouhlasím	14	18	16,27907	20,9302	95,3488
spíše souhlasím	51	69	59,30233	80,2326	79,0698
naprosto souhlasím	16	85	18,60465	98,8372	19,7674
ChD	1	86	1,16279	100,0000	1,1628

Z tabulek vyplývá, že nejvíce respondentů se přiklonilo ke čtvrtému tvrzení. Většina učitelů tedy pojímá svůj volný čas jako čas pro regeneraci pracovní síly a současně jako čas pro rozptýlení a zábavu. Když se však podíváme do posledních sloupců tabulek, je zřejmé, že s posledními třemi tvrzeními respondenti souhlasí o mnoho více než s prvními třemi. Procentuálně jsou na tom poslední tři tvrzení hodně podobně. Když spojím dohromady odpovědi spíše souhlasím a naprosto souhlasím, tak u čtvrtého tvrzení se jedná o 88 %, u pátého o 85 % (ChD) a u šestého o 78 %. Mohu tedy tvrdit, že volný čas pro většinu respondentů není opakem práce a jedinou možností seberealizace a naopak je časem pro regeneraci pracovní síly a současně časem, ve kterém jsou naplňovány funkce volného času v podstatě ve stejné míře. V podkapitole 1.2 se zmiňuji o tom, že Vážanský tvrdí, že pracovně orientovaný životní styl by měl postupně ztrácet na významu a naopak hédonistický životní styl přibývá už několik let. V tomto případě jsem došla k opačnému závěru a moje hypotéza tedy byla mylná. Ještě bych chtěla upozornit na to, že existují dva ideály týkající se funkcí volného času (jak uvádím v podkapitole 1.6). V prvním případě jsou všechny tři funkce v činnostech volného času jednotlivce rámcově vyrovnané, kdežto v druhém se jednotlivec ve svém volném čase zaměřuje na opačný, nebo alespoň podstatně jiný typ činností, než který vykonává v zaměstnání. Z tabulek vyplývá, že v případě učitelů se uplatňuje spíše první model.

Čtvrtým cílem bylo:

4. Zjistit, jaké volnočasové aktivity učitelé základních škol vykonávají nejčastěji.

Hypotéza pro tento cíl měla následující znění.

Hypotéza: Předpokládám, že nejčastěji vykonávanou volnočasovou aktivitou bude sledování TV, DVD, videa.

Pro zjištění platnosti této hypotézy bylo nutné vytvořit tyto tabulky:

Tabulka četností: Prom15: frekvence vykonávání: sledování TV, DVD, videa					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	39	39	45,34884	45,3488	100,0000
několikrát za týden	34	73	39,53488	84,8837	54,6512
jednou za týden	6	79	6,97674	91,8605	15,1163
několikrát za měsíc	4	83	4,65116	96,5116	8,1395
několikrát do roka	2	85	2,32558	98,8372	3,4884
ChD	1	86	1,16279	100,0000	1,1628

Tabulka četností: Prom16: frekvence vykonávání: poslech hudby (Tabulka5)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	25	25	29,06977	29,0698	100,0000
několikrát za týden	41	66	47,67442	76,7442	70,9302
jednou za týden	6	72	6,97674	83,7209	23,2558
několikrát za měsíc	4	76	4,65116	88,3721	16,2791
jednou za měsíc	6	82	6,97674	95,3488	11,6279
několikrát do roka	1	83	1,16279	96,5116	4,6512
nikdy	3	86	3,48837	100,0000	3,4884
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom17: frekvence vykonávání: chování do kina (Tabulka5)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	1	1	1,16279	1,1628	100,0000
jednou za měsíc	6	7	6,97674	8,1395	98,8372
několikrát do roka	67	74	77,90698	86,0465	91,8605
nikdy	12	86	13,95349	100,0000	13,9535
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom18: frekvence vykonávání: chování do hospod, restaurací					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	1	1	1,16279	1,1628	100,0000
několikrát za týden	1	2	1,16279	2,3256	98,8372
jednou za týden	5	7	5,81395	8,1395	97,6744
několikrát za měsíc	10	17	11,62791	19,7674	91,8605
jednou za měsíc	14	31	16,27907	36,0465	80,2326
několikrát do roka	48	79	55,81395	91,8605	63,9535
nikdy	7	86	8,13953	100,0000	8,1395
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom19: frekvence vykonávání: čtení knih, časopisů (Tabulka)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	32	32	37,20930	37,2093	100,0000
několikrát za týden	28	60	32,55814	69,7674	62,7907
jednou za týden	10	70	11,62791	81,3953	30,2326
několikrát za měsíc	9	79	10,46512	91,8605	18,6047
jednou za měsíc	3	82	3,48837	95,3488	8,1395
několikrát do roka	3	85	3,48837	98,8372	4,6512
nikdy	1	86	1,16279	100,0000	1,1628
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom20: frekvence vykonávání: čtení odborné literatury (Tabulka)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	6	6	6,97674	6,9767	100,0000
několikrát za týden	28	34	32,55814	39,5349	93,0233
jednou za týden	11	45	12,79070	52,3256	60,4651
několikrát za měsíc	19	64	22,09302	74,4186	47,6744
jednou za měsíc	13	77	15,11628	89,5349	25,5814
několikrát do roka	9	86	10,46512	100,0000	10,4651
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom21: frekvence vykonávání: setkávání s příbuznými (Tabulka)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	5	5	5,81395	5,8140	100,0000
několikrát za týden	19	24	22,09302	27,9070	94,1860
jednou za týden	32	56	37,20930	65,1163	72,0930
několikrát za měsíc	18	74	20,93023	86,0465	34,8837
jednou za měsíc	10	84	11,62791	97,6744	13,9535
několikrát do roka	2	86	2,32558	100,0000	2,3256
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom22: frekvence vykonávání: setkávání s přáteli (Tabulka)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	1	1	1,16279	1,1628	100,0000
několikrát za týden	13	14	15,11628	16,2791	98,8372
jednou za týden	21	35	24,41860	40,6977	83,7209
několikrát za měsíc	30	65	34,88372	75,5814	59,3023
jednou za měsíc	16	81	18,60465	94,1860	24,4186
několikrát do roka	5	86	5,81395	100,0000	5,8140
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom23: frekvence vykonávání: návštěva kulturních akcí (
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	1	1	1,16279	1,1628	100,0000
několikrát za týden	1	2	1,16279	2,3256	98,8372
jednou za týden	4	6	4,65116	6,9767	97,6744
několikrát za měsíc	10	16	11,62791	18,6047	93,0233
jednou za měsíc	20	36	23,25581	41,8605	81,3953
několikrát do roka	50	86	58,13953	100,0000	58,1395
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom24: frekvence vykonávání: návštěva sportovních udá					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	2	2	2,32558	2,3256	100,0000
několikrát za týden	2	4	2,32558	4,6512	97,6744
jednou za týden	2	6	2,32558	6,9767	95,3488
několikrát za měsíc	7	13	8,13953	15,1163	93,0233
jednou za měsíc	10	23	11,62791	26,7442	84,8837
několikrát do roka	32	55	37,20930	63,9535	73,2558
nikdy	31	86	36,04651	100,0000	36,0465
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom25: frekvence vykonávání: aktivní sport (Tabulka5)					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	5	5	5,81395	5,8140	100,0000
několikrát za týden	20	25	23,25581	29,0698	94,1860
jednou za týden	18	43	20,93023	50,0000	70,9302
několikrát za měsíc	14	57	16,27907	66,2791	50,0000
jednou za měsíc	5	62	5,81395	72,0930	33,7209
několikrát do roka	17	79	19,76744	91,8605	27,9070
nikdy	7	86	8,13953	100,0000	8,1395
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností: Prom26: frekvence vykonávání: práce na zahradě (Tabulka					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	5	5	5,81395	5,8140	100,0000
několikrát za týden	25	30	29,06977	34,8837	94,1860
jednou za týden	18	48	20,93023	55,8140	65,1163
několikrát za měsíc	13	61	15,11628	70,9302	44,1860
jednou za měsíc	2	63	2,32558	73,2558	29,0698
několikrát do roka	14	77	16,27907	89,5349	26,7442
nikdy	9	86	10,46512	100,0000	10,4651
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností.Prom27: frekvence vykonávání: trávení času u internetu či					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
denně	33	33	38,37209	38,3721	100,0000
několikrát za týden	33	66	38,37209	76,7442	61,6279
jednou za týden	10	76	11,62791	88,3721	23,2558
několikrát za měsíc	4	80	4,65116	93,0233	11,6279
jednou za měsíc	3	83	3,48837	96,5116	6,9767
několikrát do roka	1	84	1,16279	97,6744	3,4884
nikdy	2	86	2,32558	100,0000	2,3256
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Tabulka četností.Prom28: frekvence vykonávání: chození po obchodech (Tá					
Kategorie	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost	100 - x Procento (rel. četnost)
několikrát za týden	4	4	4,65116	4,6512	100,0000
jednou za týden	8	12	9,30233	13,9535	95,3488
několikrát za měsíc	9	21	10,46512	24,4186	86,0465
jednou za měsíc	21	42	24,41860	48,8372	75,5814
několikrát do roka	30	72	34,88372	83,7209	51,1628
nikdy	14	86	16,27907	100,0000	16,2791
ChD	0	86	0,00000	100,0000	0,0000

Abych zjistila, které volnočasové aktivity jsou učiteli nejčastěji vykonávány, je možné porovnávat tabulky podle kumulativních relativních četností možností denně a několikrát za týden. Zde se tedy moje hypotéza potvrzuje, nejčastěji vykonávanou volnočasovou aktivitou u učitelů ZŠ je skutečně sledování TV, DVD, videa. Podle již zmíněného principu je také možné sestavit škálu všech těchto volnočasových činností:

- 1) Sledování TV, DVD, videa
- 2) Trávení času u internetu či počítače; Poslech hudby
- 3) Čtení knih časopisů
- 4) Čtení odborné literatury
- 5) Práce na zahradě
- 6) Aktivní sport
- 7) Setkávání s příbuznými
- 8) Setkávání s přáteli
- 9) Návštěva sportovních událostí; Chození po obchodech
- 10) Chození do hospod, restaurací; Návštěva kulturních akcí
- 11) Chození do kina

Pokud bychom tabulky porovnávali pouze podle možnosti denně a nikoliv podle kumulativních četností možností denně a několikrát za týden, vznikla by trochu odlišná škála:

- 1) Sledování TV, DVD, videa
- 2) Trávení času u internetu či počítače
- 3) Čtení knih, časopisů
- 4) Poslech hudby
- 5) Čtení odborné literatury
- 6) Setkávání s příbuznými; Aktivní sport; Práce na zahradě
- 7) Chození po obchodech
- 8) Návštěva sportovních událostí
- 9) Chození do kina; Chození do hospod, restaurací; Setkávání s přáteli; Návštěva kulturních akcí

V podstatě jsou ale v obou případech nejčastější volnočasové aktivity: Sledování TV, DVD, videa; Trávení času u internetu či počítače; Poslech hudby; Čtení knih časopisů. To jsou aktivity, které mají v porovnání s ostatními aktivitami velmi vysoké četnosti. Když porovnáme dvě výše uvedené škály, tak nejvíce se změní postavení možnosti setkávání s přáteli. U ostatních možností nedojde k žádným výrazným změnám. Každopádně u obou škál je nejčastější činností sledování TV, DVD, videa. Hypotéza se tedy ukázala jako platná. Chtěla bych ještě upozornit na možnost srovnání s výsledky výzkumu, které uvádím v podkapitole 1.7, ve kterých byla aktivita sledování televize také nejčastější volnočasovou aktivitou.

Dalším cílem bylo:

5. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na věku.

Hypotéza k tomuto cíli měla následující podobu.

Hypotéza: Předpokládám, že existuje vztah mezi frekvencí vykonávání volnočasových aktivit a věkem.

Abych ověřila platnost této hypotézy, vytvořila jsem tuto tabulku:

Spearmanovy korelace (Tabulka5)															
ChD vynechány párově															
Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000															
Proměnn	Prom1 5	Prom1 6	Prom1 7	Prom1 8	Prom1 9	Prom2 0	Prom2 1	Prom2 2	Prom2 3	Prom2 4	Prom2 5	Prom2 6	Prom2 7	Prom2 8	Prom2 9
Prom15	1,0000	0,2323	-0,0936	-0,0700	0,1297	-0,0540	0,2329	0,0504	-0,1122	0,2203	-0,1841	-0,0771	0,0377	0,0699	-0,3365
Prom16	0,2323	1,0000	0,1996	0,1996	-0,0042	0,0332	0,0451	0,0638	0,1186	0,0258	-0,0783	-0,0206	0,1729	0,1577	-0,1369
Prom17	-0,0936	0,1996	1,0000	0,4266	0,1237	-0,0015	0,1476	0,2395	0,1410	0,1679	0,2676	-0,0430	0,1686	0,2217	0,1168
Prom18	-0,0700	0,1996	0,4266	1,0000	-0,0347	-0,1359	-0,1336	0,2812	0,2335	0,0707	0,3570	-0,1879	0,2689	0,2256	0,1003
Prom19	0,1297	-0,0042	0,1237	-0,0347	1,0000	0,3284	0,1272	0,0204	0,0072	0,0819	0,1512	0,1561	-0,1085	0,0506	-0,1726
Prom20	-0,0540	0,0332	-0,0015	-0,1359	0,3284	1,0000	0,1220	-0,2161	-0,0143	-0,0181	0,0532	0,2362	-0,0578	-0,0299	-0,1700
Prom21	0,2329	0,0451	0,1476	-0,1336	0,1272	0,1220	1,0000	0,1723	0,0215	0,1622	-0,2109	0,2242	-0,1422	-0,0349	-0,0194
Prom22	0,0504	0,0638	0,2395	0,2812	0,0204	-0,2161	0,1723	1,0000	0,3498	-0,0849	-0,0015	-0,1843	0,0466	0,1381	0,0866
Prom23	-0,1122	0,1186	0,1410	0,2335	0,0072	-0,0143	0,0215	0,3498	1,0000	0,0866	0,1467	0,0031	-0,0333	0,0666	-0,0388
Prom24	0,2203	0,0258	0,1679	0,0707	0,0819	-0,0181	0,1622	-0,0849	0,0866	1,0000	0,1239	-0,0149	-0,0892	-0,0265	-0,1654
Prom25	-0,1841	-0,0783	0,2676	0,3570	0,1512	0,0532	-0,2109	-0,0015	0,1467	0,1239	1,0000	-0,0547	0,0748	-0,1741	0,2064
Prom26	-0,0771	-0,0206	-0,0430	-0,1879	0,1561	0,2362	0,2242	-0,1843	0,0031	-0,0149	-0,0547	1,0000	-0,2159	0,0468	-0,2079
Prom27	0,0377	0,1729	0,1686	0,2689	-0,1085	-0,0578	-0,1422	0,0466	-0,0333	-0,0892	0,0748	-0,2159	1,0000	0,2464	0,1956
Prom28	0,0699	0,1577	0,2217	0,2256	0,0506	-0,0299	-0,0349	0,1381	0,0666	-0,0265	-0,1741	0,0468	0,2464	1,0000	0,0154
Prom29	-0,3365	-0,1369	0,1168	0,1003	-0,1726	-0,1700	-0,0194	0,0866	-0,0388	-0,1654	0,2064	-0,2079	0,1956	0,0154	1,0000

Korelace mezi věkem a sledováním TV, DVD, videa je statisticky významná, zjištěnou souvislost tedy lze zobecnit na celý základní soubor. U ostatních vypočtených korelací to bohužel možné není. Mezi aktivitou sledování TV, DVD, videa a věkem existuje středně silná souvislost, která je záporná. To znamená, že s přibývajícím věkem je tato aktivita častější. Mezi aktivitami poslech hudby; čtení knih, časopisů; čtení odborné literatury; návštěva sportovních událostí; práce na zahradě a věkem je záporná slabá souvislost. Opět tedy s přibývajícím věkem je vykonávání těchto aktivit častější. Mezi aktivitami chůze do kina; chůze do hospod, restaurací; aktivní sport; trávení času u internetu či počítače a věkem byla vypočtena slabá souvislost, která je kladná. Tedy s přibývajícím věkem se snižuje frekvence vykonávání těchto aktivit. U čtyř volnočasových aktivit nebyla nalezena žádná souvislost s věkem. Jednalo se o setkávání s příbuznými; setkávání s přáteli; návštěvu kulturních akcí a chůze po obchodech. Hypotéza tedy byla potvrzena pouze částečně.

Posledním cílem bylo:

6. Zjistit, zda frekvence vykonávání volnočasových aktivit závisí na pohlaví.

Hypotézy k tomuto cíli měly následné znění.

Hypotéza: Předpokládám, že u mužů budou návštěvy sportovních utkání častější než u žen.

Hypotéza: Předpokládám, že u žen bude chození po obchodech častější než u mužů.

Za účelem zjištění platnosti těchto hypotéz jsem vytvořila tyto tabulky:

Kontingenční tabulka (Tabulka5)									
Tab. :									
	Prom30	Prom24 denně	Prom24 několikrát za týden	Prom24 jednou za týden	Prom24 několikrát za měsíc	Prom24 jednou za měsíc	Prom24 několikrát do roka	Prom24 nikdy	Řádk. součty
Četnost	muž	0	1	0	3	1	1	4	10
Sloupc. četn.		0,00%	50,00%	0,00%	42,86%	10,00%	3,13%	12,90%	
Řádk. četn.		0,00%	10,00%	0,00%	30,00%	10,00%	10,00%	40,00%	
Celková četn.		0,00%	1,16%	0,00%	3,49%	1,16%	1,16%	4,65%	11,63%
Četnost	žena	2	1	2	4	9	31	27	76
Sloupc. četn.		100,00%	50,00%	100,00%	57,14%	90,00%	96,88%	87,10%	
Řádk. četn.		2,63%	1,32%	2,63%	5,26%	11,84%	40,79%	35,53%	
Celková četn.		2,33%	1,16%	2,33%	4,65%	10,47%	36,05%	31,40%	88,37%
Četnost	Vš. skup.	2	2	2	7	10	32	31	86
Celková četn.		2,33%	2,33%	2,33%	8,14%	11,63%	37,21%	36,05%	

Kontingenční tabulka (Tabulka5)								
Tab. :								
	Prom30	Prom28 několikrát za týden	Prom28 jednou za týden	Prom28 několikrát za měsíc	Prom28 jednou za měsíc	Prom28 několikrát do roka	Prom28 nikdy	Řádk. součty
Četnost	muž	0	2	1	0	4	3	10
Sloupc. četn.		0,00%	25,00%	11,11%	0,00%	13,33%	21,43%	
Řádk. četn.		0,00%	20,00%	10,00%	0,00%	40,00%	30,00%	
Celková četn.		0,00%	2,33%	1,16%	0,00%	4,65%	3,49%	11,63%
Četnost	žena	4	6	8	21	26	11	76
Sloupc. četn.		100,00%	75,00%	88,89%	100,00%	86,67%	78,57%	
Řádk. četn.		5,26%	7,89%	10,53%	27,63%	34,21%	14,47%	
Celková četn.		4,65%	6,98%	9,30%	24,42%	30,23%	12,79%	88,37%
Četnost	Vš. skup.	4	8	9	21	30	14	86
Celková četn.		4,65%	9,30%	10,47%	24,42%	34,88%	16,28%	

Abych ověřila platnost daných hypotéz, bude vzhledem k povaze těchto dvou aktivit nejlepší sečíst řádkové četnosti několika možností. V první tabulce tedy sečtu možnosti denně, několikrát za týden, jednou za týden a několikrát za měsíc a porovnáím tyto součty u mužů a u žen. Tak docházím k tomu, že návštěva sportovních utkání je častější u mužů. Hypotéza tedy byla potvrzena. V druhé tabulce sečtu řádkové četnosti možností několikrát za týden, jednou za týden, několikrát za měsíc a jednou za měsíc a opět porovnáím tyto součty u mužů a u žen. Tak docházím

k tomu, že volnočasová aktivita chození po obchodech je častější u žen. U této aktivity je zajímavé také porovnat řádkové četnosti možnosti „nikdy“ u mužů a u žen. U mužů je to 30 %, kdežto u žen 14 %. Lze tedy říci, že i druhá z hypotéz byla potvrzena. Musíme ale opět brát v úvahu, že z celkového počtu 86 respondentů bylo pouze 10 mužského pohlaví a výsledky mohou být tímto faktem značně ovlivněny.

Závěr

Na tomto místě se pokusím shrnout výsledky své práce. V zásadě jsem se pokusila zjistit základní informace o volném času učitelů základních škol v okrese Olomouc. Zajímalo mě například, zda platí tvrzení, že volného času lidem ubývá v důsledku zejména pracovních, ale i mimopracovních povinností. Došla jsem k tomu, že přibližně polovina učitelů je s množstvím svého volného času spokojena a polovina nikoliv. Činností, v jejímž důsledku se učitelům volný čas zkracuje, je především péče o domácnost. Pracovní povinnosti, resp. práce přesčas je až druhou takovou činností.

Také jsem zjistila, že pokud jde o vztah volného času a práce, volný čas většina respondentů pojímá jako čas určený k regeneraci pracovní síly a nikoliv jako opak práce a jedinou možnost seberealizace. Současně v této době učitelé naplňují funkce volného času, tzn. odpočinek, (sebe)vzdělávání, rozptýlení a zábava, v podstatě ve stejné míře.

Z výzkumu také vyplynulo, že nejčastěji vykonávanými volnočasovými aktivitami u učitelů ZŠ jsou sledování TV, DVD, videa; trávení času u internetu či počítače; poslech hudby a čtení knih, časopisů.

Mezi věkem a frekvencí vykonávání většiny zkoumaných volnočasových činností byla zjištěna slabá souvislost. Mezi frekvencí sledování TV, DVD, videa a věkem existuje dokonce středně silná záporná souvislost. Tedy s rostoucím věkem je sledování TV, DVD, videa častější.

Předpokládala jsem také, že u mužů budou návštěvy sportovních utkání častější než u žen a naopak, že u žen bude chození po obchodech častější než u mužů. Tyto hypotézy byly potvrzeny. Musím však upozornit na to, že ve výběrovém souboru se vyskytlo pouze 10 mužů z celkového počtu 86 respondentů.

Anotace

Příjmení a jméno autora: Šotolová Lucie

Název katedry a fakulty: Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Název práce: Volný čas učitelů základních škol

Počet znaků: 78 497

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 12

Klíčová slova: volnočasové aktivity, volný čas, vztah práce a volného času, životní styl

Krátká a výstižná charakteristika diplomové práce

Tato práce se snaží nastínit podobu volného času v kontextu životního stylu učitelů základních škol v okrese Olomouc. Jedná se o kvantitativní výzkum. Zjistila jsem, že přibližně polovina učitelů je s množstvím svého volného času spokojena a polovina nikoliv. Činností, v jejímž důsledku se učitelům volný čas zkracuje, je především péče o domácnost. Většina respondentů pojímá volný čas jako čas určený k regeneraci pracovní síly a funkce volného času naplňují ve stejné míře. Nejčastěji vykonávanou volnočasovou aktivitou u učitelů ZŠ je sledování TV, DVD, videa. Také jsem došla k tomu, že mezi frekvencí vykonávání většiny zkoumaných volnočasových činností a věkem existuje souvislost. Posledním závěrem práce je, že u mužů jsou návštěvy sportovních utkání častější než u žen a naopak u žen je chození po obchodech častější než u mužů.

This dissertation tries to outline a form of free time in the context of live style of primary school teachers in Olomouc district. It is a quantitative research. I found out that approximately a half of the teachers is content with a volume of their free time and a half of them isn't. Free time of the teachers is reduced mainly by reason of housekeeping. Most of the respondents conceive free time as a time intended for regeneration of labour

force and they fill functions of free time equally. The most often performed leisure activity of primary school teachers is watching TV, DVD, video. I learnt that there is a connection between the frequency of performance of most examined leisure activities and the age. The final conclusion of the dissertation is that men visit sports matches more often than women whereas women go to shops more often than men.

Seznam použitých zdrojů

- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2008.
- DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
- DUFFKOVÁ, J. Proměny způsobu života. In TUČEK, M. a kol. *Dynamika české společnosti a osudy lidí na přelomu tisíciletí*. Praha: SLON, 2003.
- DUFFKOVÁ, J. *Seminární listy ke kurzu č. 18: Vázaný čas – Časový snímek*. Dostupné z <http://files.jana-duffkova.webnode.com/200000174-b1a04b29a6/S%C5%BDS%20Listy%2018%20-%20V%C3%A1zan%C3%BD%20%C4%8Das%20-%20%C4%8Casov%C3%BD%20sn%C3%ADmek.doc> [cit. 26. 1. 2011]
- HAVLÍK, R., KOŤA, J. *Sociologie výchovy a školy*. Praha: Portál, 2002.
- LOUČKOVÁ, I. *Integrovaný přístup v sociálně vědním výzkumu*. 1. vydání. Praha: SLON, 2010.
- MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. (za kolektiv). *Velký sociologický slovník (1. svazek)*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 1996.
- NOVÝ, L. *Životní dráha jako sociologický problém*. Brno: UJEP, 1989.
- PROKEŠOVÁ, M. *Volný čas z hlediska kvality života*. 2. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 2008.
- RYŠAVÝ, D. *Metody a techniky sociálního výzkumu*. Olomouc: UP v Olomouci, 2002.
- ŠPAČEK, O., ŠAFR, J. Volný čas, sport a kulturní vkus: rozdíly podle společenského postavení. In MAŘÍKOVÁ, H., KOSTELECKÝ, T., LEBEDA, T., ŠKODOVÁ, M. (eds.). *Jaká je naše společnost? Otázky, které si často klademe...* Praha: SLON, 2010.
- VÁŽANSKÝ, M. *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, 1992.

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro předvýzkum

Příloha č. 2 Dotazník pro předvýzkum II.

Příloha č. 3 Dotazník pro výzkum

Příloha č. 4 Seznam ZŠ v okrese Olomouc s počty učitelů od Krajského úřadu Olomouckého kraje

Příloha č. 1

Dotazník

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

jsem studentkou 3. ročníku Katedry sociologie a andragogiky FF UP v Olomouci a v rámci své bakalářské práce provádím sociologický výzkum volného času učitelů základních škol. V této souvislosti Vás prosím o vyplnění anonymního dotazníku. Vaše odpovědi jsou pro mou práci nesmírně důležité.

Vyplněný dotazník prosím vhod'te do krabice, kterou za tímto účelem ve škole ponechám. Pro dotazníky se vrátím dne
Chtěla bych Vás tedy požádat, abyste vyplňovali s ohledem na tento termín.

Mnohokrát děkuji za Vaši ochotu. Lucie Šotolová (tel.: 775 92 01 92)

- 1) Myslíte si, že máte dostatek volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO

NE

Pokud jste zakroužkovali ANO, pokračujte, prosím, na otázku č. 2.
Pokud jste zakroužkovali NE, vyberte prosím z následujících možností tu, o které si myslíte, že Vám nejvíce zkracuje volný čas. (Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojížd'ka do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

- 2) Vyberte prosím z následujících tvrzení to, se kterým nejvíce souhlasíte. (Zakroužkujte prosím pouze **jednu** z možností)

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.
- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

3) Ohodnoťte prosím **každé z následujících tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nutné zlo, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím uvolněný(á) a sám(a) sebou.
- Moje práce je smyslem mého života. Volný čas se snažím využít tak, abych si fyzicky odpočinul(a) a připravil(a) se na další pracovní den.
- Ve svém volném čase vyhledávám především zábavu. Mám hodně povinností a starostí, a tak se ve svém volnu snažím hlavně odreagovat.
- Ve svém volném čase se snažím především si odpočinout. Můj den je fyzicky náročný, a tak jsem rád(a), když mám chvíli pro sebe a můžu relaxovat.
- Ve volném čase se věnuji rozvíjení svých znalostí a dovedností, získávání nových informací a zkušeností.

4) Ohodnořte prosím **každou z následujících volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Chození do kina
- Chození po obchodech
- Čtení knih
- Návštěva kulturních akcí
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva sportovních událostí
- Trávení času u internetu či počítače

5) Uvedřte prosím Váš věk:

.....

6) Zakrouřkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

4) Ohodnoťte prosím **každé** z následujících **tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve

volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

5) Ohodnoťte prosím **každou z následujících volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa
- Poslech hudby
- Chození do kina
- Chození do hospod, restaurací
- Čtení knih
- Čtení odborné literatury
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli

- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva sportovních událostí
(pasivní sledování)
- Aktivní sport
- Práce na zahradě
- Trávení času u internetu či počítače
- Chození po obchodech (nikoli nutné nakupování potravin do
domácnosti, ale volnočasová činnost)

6) Uveďte prosím Váš věk:

.....

7) Zakroužkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

Příloha č. 3

Dotazník

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

jsem studentkou 3. ročníku Katedry sociologie a andragogiky FF UP v Olomouci a v rámci své bakalářské práce provádím sociologický výzkum volného času učitelů základních škol. V této souvislosti Vás prosím o vyplnění anonymního dotazníku. Vaše odpovědi jsou pro mou práci nesmírně důležité.

Vyplněný dotazník prosím vhod'te do krabice, kterou za tímto účelem ve škole ponechám. Pro dotazníky se vrátím dne Chtěla bych Vás tedy požádat, abyste vyplňovali s ohledem na tento termín.

Mnohokrát děkuji za Vaši ochotu. Lucie Šotolová (tel.: 775 92 01 92)

1) Vyberte prosím z následujících možností ty, o kterých si myslíte, že Vás nejvíce obírají o volný čas. (Zakroužkujte prosím **všechny varianty, které se Vás týkají.**)

- Péče o děti
- Péče o rodiče, případně prarodiče
- Péče o domácnost
- Dojíždění do zaměstnání
- Práce přesčas (včetně práce navíc vykonávané doma)
- Vzdělávání, které vyžaduje Vaše zaměstnání
- Jiná varianta (Pokud jste zakroužkovali tuto možnost, *vypište prosím.*):

.....

2) Jste spokojen(a) s množstvím svého volného času? (Vyhovující odpověď zakroužkujte.)

ANO NE

3) Ohodno'te prosím **každé** z následujících **tvrzení** číslem od 1 do 4 podle míry Vašeho souhlasu.

1 – vůbec nesouhlasím

3 – spíše souhlasím

2 – spíše nesouhlasím

4 – naprosto souhlasím

- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Práce je pro mě nepříjemná nutnost, je pouze zdrojem získání peněz. Teprve ve svém volném čase se cítím sám(a) sebou. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase pak vyhledávám především zábavu. Tedy dělám hlavně to, co mě baví a co mi pomáhá se psychicky odreagovat.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak snažím především relaxovat a fyzicky si odpočinout.
- Moje práce je pro mě velice důležitá a dělám ji rád(a). Volný čas se snažím využít tak, abych se připravil(a) na další pracovní den. Ve volném čase se pak věnuji rozvíjení svých znalostí a získávání nových informací.

4) Ohodnoťte prosím **každou z následujících volnočasových aktivit** číslem od 1 do 7 podle frekvence jejich vykonávání.

1 – denně

5 – jednou za měsíc

2 – několikrát za týden

6 – několikrát do roka

3 – jednou za týden

7 – nikdy

4 – několikrát za měsíc

- Sledování TV, DVD, videa

.....

- Poslech hudby
- Chození do kina
- Chození do hospod, restaurací
- Čtení knih, časopisů
- Čtení odborné literatury
- Setkávání s příbuznými
- Setkávání s přáteli
- Návštěva kulturních akcí
- Návštěva sportovních událostí
(pasivní sledování)
- Aktivní sport
- Práce na zahradě
- Trávení času u internetu či počítače
- Chození po obchodech (nikoli nutné nakupování potravin do
domácnosti, ale volnočasová činnost)

5) Uved'te prosím Váš věk:

.....

6) Zakroužkujte prosím, jakého jste pohlaví:

MUŽ

ŽENA

Příloha č. 4

ORG_NAZ	MISTO	ULICE	R506
			učitelé - prům. přep. počet
Základní škola a Mateřská škola	Bohuňovice	Pod Lipami 210	14,62
Základní škola	Litovel	Vítězná 1250	39,22
Základní škola	Uničov	Haškova 211	14,45
Základní škola	Náměšť na Hané	Komenského 283	15
Základní škola	Litovel	Jungmannova 655	16,88
Základní škola Milady Petřkové	Velký Týnec	Příčná 326	16,57
Základní škola	Olomouc	Heyrovského 33	53,71
Základní škola	Olomouc	Zeyerova 28	33,29
Základní škola	Olomouc	Stupkova 16	28,01
Základní škola	Olomouc	tř. Spojenců 8	25,19
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Řezníčkova 1	14,25
Masarykova základní škola a MŠ	Velká Bystřice	8. května 67	25,29
Základní škola	Moravský Beroun	Opavská 128	15,16
Základní škola a mateřská škola	Chudobín	Nasobůrky 91	2,32
Základní škola	Olomouc	Mozartova 48	22,67
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc - Holice	Náves Svobody 41	14,54
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Demlova 18	32,18
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Nedvědova 17	30,5
Základní škola	Šternberk	Svatoplukova 1419/7	25,51
Základní škola	Šternberk	nám. Svobody 1264/3	24,68
Základní škola	Šternberk	Dr. Hrubého 319/2	30,35
Základní škola a Mateřská škola	Litovel	Pňovice 192	9,99
Základní škola	Uničov	Pionýrů 685	24,61
Základní škola	Uničov	U Stadionu 849	19,11
Fakultní ZŠ dr. Milady	Olomouc	Rožňavská 21	27,97

Horákové a MŠ			
Fakultní základní škola	Olomouc	Tererovo nám. 1	36,94
Fakultní základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Holečkova 10	33,11
Základní škola Komenium	Olomouc	8. května 29	23,11
Fakultní základní škola	Olomouc	Hálkova 4	31,78
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Svatoplukova 11	11,88
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc - Svatý Kopeček	Dvorského 33	13,25
Základní škola	Olomouc - Droždín	Gagarinova 19	5,5
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Samotišky 108	3,36
Základní škola a Mateřská škola	Huzová 256		1,33
Základní škola	Paseka 200		4,98
Základní škola a Mateřská škola	Litovel	Červenka, Komenského 31	4,17
Základní škola	Štěpánov	Dolní 597	21,79
Základní škola	Šumvald 204		11,96
Základní škola a Mateřská škola	Horka nad Moravou	Lidická 396/9	18,26
Základní škola	Hlubočky-Mariánské Údolí	Olomoucká 355	5,8
Základní škola	Hlubočky	Olomoucká 116	13,91
Základní škola a MŠ Aloise Štěpánka	Dolany 174		17,29
Základní škola a Mateřská škola	Příkazy 22		3,25
Základní škola a Mateřská škola	Chudobín	Haňovice 24	2,69
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Krčmaň, Olomoucká 85	1,18
Základní škola a mateřská škola	Újezd 116		10,49
Základní škola	Dolany u Olomouce	Jívová 20	3,33
Základní škola a Mateřská škola	Cholina 35		2,89
Základní škola a	Náměšť na Hané	Loučany 723	2,39

Mateřská škola			
Základní škola	Nová Hradečná 123		3
Základní škola	Věrovany 102		2,23
Základní škola a mateřská škola	Olomouc	Daskabát 72	2
Základní škola a Mateřská škola	Hněvotín 250		12,09
Základní škola a Mateřská škola	Lutín	Školní 80	20,77
Základní škola a mateřská škola	Skrbeň	U Školy 122/1	2,97
Základní škola a Mateřská škola	Dub nad Moravou	Pod Školou 209	15,41
Základní škola a Mateřská škola	Dub nad Moravou	Blatec 68	2,18
Základní škola a Mateřská škola	Charváty 21		2,23
Základní škola	Doloplazy 145		4,32
Základní škola	Chudobín	Bílá Lhota 56	11,18
Základní škola	Cholina	Vilémov 41	3,32
Základní škola a Mateřská škola	Dolany	Bělkovice-Lašťany 373	6,63
Základní škola a Mateřská škola	Dub nad Moravou	Kožušany 79	2,42
Základní škola	Senice na Hané	Žižkov 300	13,62
Základní škola a Mateřská škola	Křelov-Břuchotín	Lipové náměstí 29/18	2,26
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Bystrovany, Makarenkova 2	3,29
Základní škola a Mateřská škola	Štěpánov	Štarnov 52	2,29
Základní škola a Mateřská škola	Šternberk	Mladějovice 113	2,42
Základní škola a Mateřská škola	Slatinice 124		12,31
Základní škola a Mateřská škola	Uničov	Medlov 79	10,87
Základní škola a mateřská škola	Těšetice 148		9
Základní škola a Mateřská škola	Náklo	Střeň 58	2,36

Základní škola	Dlouhá Loučka	Šumvaldská 220	12
Základní škola	Tršice 183		13,21
Základní škola a Mateřská škola	Grygov	Komenského 72	3,66
Základní škola a Mateřská škola	Slavětín	Luká 4	10,94
Základní škola a mateřská škola	Litovel	Žerotín 64	2,05
Základní škola a Mateřská škola	Velký Újezd 321		15,75
Základní škola, Mateřská škola, ŠJ a ŠD	Bouzov 48		8,26
Základní škola a mateřská škola	Přáslavice 18		2,91
Základní škola	Troubelice 313		13,02
Základní škola a mateřská škola	Drahanovice 44		4,37
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Bystročice 65	2,34
Základní škola a mateřská škola	Brodek u Přerova	Majetín, Školní 126	3,12
Základní škola a Mateřská škola	Šternberk	Babice 40	3,11
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc - Nemilany	Raisova 1	15,82
Základní škola a Mateřská škola	Olomouc	Gorkého 39	12,73
Základní škola a Mateřská škola	Náklo 126		10,31
			1143,46